

Výročná správa neziskovej organizácie Obnovme Gemer, n.o. za rok 2020

Obecný úrad Rakytník, Rakytník 15, 980 21 Bátka
IČO :52093123

**OBNOVME
GEMER**

OBSAH:

1. Úvod	3
2. Prehľad činností uskutočnených organizáciou za rok 2020.....	4
2.1 Organizačné a koordinačné aktivity	4
2.1 Oprava objektov a tréning pracovníkov.....	6
2.3 Rozširovanie oblastí činností neziskovej organizácie Obnovme Gemer	10
2.4 Pandemická situácia	12
2.5 Zhrnutie nášho roku 2020:.....	13

**OBNOVME
GEMER**

1. Úvod

Nezisková organizácia Obnovme Gemer, n.o., Obecny úrad Rakytník, Rakytník 15, 980 21 Bátka, IČO : 52093123, vznikla dňa 26.11.2018 na základe rozhodnutia Okresného úradu v Banskej Bystrici, odbor všeobecnej vnútornej správy, ako správny orgán príslušný na konanie štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ust. § 9 ods. 2 zákona NR SR č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov v spojení s ust. §46 zákona č.71/1996 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov.

Obnovme Gemer, n. o. poskytuje nasledujúce všeobecne prospešné služby:

- a) poskytovanie zdravotnej starostlivosti,
- b) poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárna starostlivosť,
- c) tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt,
- d) ochrana ľudských práv a základných slobôd,
- e) vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry,
- f) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby,
- G) tvorba a ochrana životného prostredia a ochrana zdravia obyvateľstva,
- h) služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti,
 - rozvoj pracovných návykov a odbornosti,
 - zvyšovaniu konkurencieschopnosti,
 - vyrovnávanie hospodárskych a sociálnych rozdielov,
- i) zabezpečovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu,
 - príprava, realizácia, a prevádzkovanie infraštruktúr alebo ich častí,

Hlavným cieľom Obnovme Gemer, n.o. je najmä:

- príprava a zamestnávanie zamestnancov z MRK spojené s prípravou aktivít v oblasti ochrany kultúrneho (hmotného, nehmotného) dedičstva vrátane mentoringu, vzdelávania, osvetu a ďalších foriem podpory UoZ
- zber a spracovanie údajov, analýzy a hodnotenie súvisiace s lokálnym kultúrnym dedičstvom,
- propagácia a prenos skúseností medzi regiónmi.

Orgánmi neziskovej organizácie sú:

- a) Správna rada
- b) Riaditeľ
- c) Revízor

2. Prehľad činností uskutočnených organizáciou za rok 2020

2.1 Organizačné a koordinačné aktivity

V roku 2020 sme pokračovali v stanovenom pláne schválenom na zasadnutí Správnej rady Obnovme Gemer, n.o. dňa 26.11.2018 nakoľko sme rozpočtovali plán na dva roky, resp. na dobu trvania projektu z regionálneho príspevku v súlade s opatreniami akčného plánu – D. Priority programu Zvýšenie investícií do rozvoja technickej a sociálnej infraštruktúry, zlepšenie atraktivity územia a kvality služieb, Opatrenie – 9. Pilotné programy svojpomocnej výstavby a rekonštrukcie pre aktiváciu marginálnych sociálnych skupín. Názov projektu Obnovme Gemer. **Účel poskytnutia regionálneho príspevku** - Realizácia pilotného programu zameraného na výcvik pracovníkov, pre získanie návykov, pracovných zručností a finančnej gramotnosti príslušníkov marginalizovaných sociálnych skupín pri obnove miestnych pamätihodností a objektov bez komerčného využitia. **Miesto realizácie** - obce v okrese Rimavská Sobota.

Dňa 16.03.2020 sa uskutočnilo zasadnutie Správnej rady, na ktorej bola schválená „**Účtovná závierka a Výročná správa**“ za rok 2019. Na tomto zasadnutí sme schválili rozpočet na rok 2020 (rozpočtované na roky 2019 a 2020). **Hlavnou témou** bolo ďalšie dofinancovanie miezd šiestim pracovníkom z iných zdrojov (refundácia z ÚPSVaR 95%, naša spoluúčasť 5% a rozdiel po zvýšení minimálnej mzdy). **Prioritná téma** bola i zabezpečenie chodu N.O. v súvislosti výskytu vírusu **COVID 19**. **Správna rada** ďalej zasadla v roku 2020 ešte 4-krát.

V máji sme spolu s partnermi spracovali Strategický plán pre prácu s rómskymi komunitami na Gemeri, ktorý koordinuje naše aktivity v tejto oblasti. Stanovili sme si nasledovné ciele¹:

- Chceme zabezpečiť plynulé fungovanie organizácie aj po roku 2020 a vypršaní našich väčších grantov
- Chceme rozvíjať aktivity v oblasti mapovania, zachovania a spropagovania rómskej kultúry na Gemeri.
- Rozšírenie pôsobnosti na ďalšie okresy
- Musíme rozvinúť naše aktivity smerujúce k miestnemu obyvateľstvu.
- Náš plán je rozvíjať naše siete, a hľadať spoluprácu s ďalšími obcami v regióne.
- Aktívne budeme bojovať proti tomu, aby všetky investície, ktoré idú do regiónu, boli nasmerované iba do „populárnejších častí“, to jest, na sever od hlavnej cesty.
- Zároveň chceme spolupracovať na využívaní obrovského potenciálu Gotickej cesty
- Ak chceme vylepšiť situáciu, musíme robiť pre deti.
- Naša organizácia má unikátny profil pri boji proti COVIDu.

¹ http://obnovmegemer.sk/wp-content/uploads/2021/03/Obnovme-Gemer_-Strategicky-plan-pre-pracu-s-romskymi-komunitami-na-Gemeri-.pdf

Z Ministerstvo kultúry SR sme získali finančnú podporu na realizáciu projektu s názvom „Obnovme rómske pamätihodnosti Gemera“. V rámci našich aktivít a vzniknutej pandemickej situácie sme požiadali o dotáciu na projekt „Obnovme hygienu a chráňme sa proti COVID-u na Gemeri“. Oba projekty sú bližšie popísané v časti 2.4.

2.1 Oprava objektov a tréning pracovníkov

Výcvik v roku 2020 začali pracovníci ako sme plánovali, jednoduchými prácami a s jednoduchým ručným náradím.

V interiéri „objekt domu kultúry Barca“ sa pracovníci učili ako pripraviť pracovisko pred opravou stien a maľovaním, učili sa ako správne používať rôzne elektrické náradie/ brúsky / aké sú kedy vhodné pri práci s drevom. Kompletne sme opravili interiér domu kultúry.

Po zimných mesiacoch sme sa presunuli do **obce Rakytník**, kde sme trénovali na objekte múzea mikroregiónu. Na tomto objekte pracovníci pokračovali v rozpracovaných prácach s predchádzajúceho roka. Pracovníci sa učili ako správne položiť hydroizoláciu a ako vymurovať stenu a ako ju spojiť s rohmi budovy tak, aby nedochádzalo k praskaniu v rohoch. Za prítomnosti majstra a školiteľa vymenili staré zvetrané časti konštrukcie strechy a uzavreli zadné čelo steny so strechou. Naučili sa ako správne postupovať pri podobných prácach so zvetraným drevom a využívať tradičné technológie a náradie. Vo vnútri objektu sa učili ako správne postupovať pri ošetrovaní dreveného stropu a odstraňovaní nesprávne použitých náterov, začali sme reštaurátorské práce.

V **obci Král**, v objekte sídla organizácie, sme tiež pracovali v exteriéri. Na tomto objekte si pracovníci znova zopakovali prácu so starým zvetraným drevom (výmena strešnej konštrukcie) a učili sa ako správne uložiť strešnú izoláciu a uloženie strešnej krytiny. Zopakovali si aj odstraňovanie zvetranej omietky a naučili sa ako nahodiť tradičnú vápennú omietku, uložiť kanalizačné potrubie, ako ho správne zapojiť, ako správne zaviesť a spájať vodovodné potrubie a naučili sa ako urobiť elektrické rozvody. Vyskúšali si, akým spôsobom pripraviť podlahu pre podlahové kúrenie, akým spôsobom sa spájajú trubky podlahového kúrenia a ako napájať zvody dažďovej vody do už existujúceho odvodu.

V **máji** sme začali s opravou **kríža v strede obce Král**. Na tomto objekte sa pracovníci učili ako pracovať s tradičným štukami a ako správne postupovať pri oprave sakrálnych výzdob, konkrétne ako jemne odstrániť staré nánosy znečistenia a ako zakonzervovať výzdoby. Naučili sa, ako vyrobiť podľa predlohy pôvodného oplotenia nový plot aj s možnosťou vstupu ku krížu. Do návrhu opráv boli zapojení aj miestni obyvatelia.

V **júni** sme **prevzali** od dodávateľa (CARRERA) vysúťažené **auto** a začali sme s prípravou materiálu a náradia pre otvorenie pracoviska v **obci Radnovce** - „**oddychová zóna s pamätným miestom a bustou Radnótiho**“. Na tomto mieste sa naši pracovníci učili zakresľovať plány pre rozvrhnutie jednotlivých objektov na pozemku a v spolupráci s majstrom a mentorom určili postup prác. Učili sa, ako je podstatné správne nadimenzovať podklad pod zámkovú dlažbu: kolko a akého štrku a piesku. Začali s výkopovými prácami a uložením betónových obrubníkov pre chodník vedľa cesty, premostením odtokového kanála

**OBNOVME
GEMER**

a vyrovnaním terénnych nerovností z odkopaného materiálu. Zamerali si výšky laserovým zameriavačom a oblúk, ktorý vytvára chodník k pamätnej buste Radnótiho. Vyskúšali si meranie vzdialeností a výšok stavbárskym teodolitom ktorý sme mali zapožičaný učňovského strediska (zabezpečené našim mentorom, p. Šimkom). Po uložení obrubníkov a založení podkladového lôžka sa učili, ako správne uložiť betónovú zámkovú dlažbu a ako rezať elektrickou rezačkou potrebné okrajové kusy dlažby pri dodržaní bezpečnosti práce s elektrickými prístrojmi.

V auguste začali pracovníci s prípravou lokality objektu „**Radnovce – studnička**“. Upratili okolie od neporiadku a odstránili staré zhrdzavené zábradlie. Na tomto objekte sa „naučili“ ako nesprávne sú uložené podporné stĺpy ktoré držia strechu nad studničkou. Odstránili všetky podporné stĺpy a sami navrhli a vymysleli drevenú konštrukciu strechy aj jej uchytenie. Rovnako, členovia nášho tímu sami navrhli a urobili schody k studničke a navrhli aj urobili odtok splaškovej vody pred vstupom. Vyrovnali oporné múry a navrhli aj realizovali kamienkový obklad.

Koniec augusta - „studnička Cakov“. Na tomto objekte zamestnanci realizovali skúsenosti z predchádzajúcej studničky. Pripravili si okolie a podporné stĺpy doladili výškovo, aby strecha nebola „nakrivo“. Vyskúšali si prípravu strešnej konštrukcie mimo objektu, na dvore nášho sídla v Králi. Čiže, zameranie podporných stĺpov a skonštruovanie prípravku pre práce na strešnej konštrukcii priamo na zemi tak, aby nebolo nutné pracovať s motorovou pílou vo výške. Pracovníci skonštruovali strechu, potom ju rozobrali a znova podľa označenia poskladali rovno nad studničkou. Naučili sa, ako zabezpečiť odvodnenie studničky, ako založiť odvodňovacie žľaby. Ostatné práce boli pre náš tím už len bežnou rutinou.

September - Objekt parkovisko Ivanice“. Tento projekt mal za cieľ oboznámiť sa s procesmi novej výstavby parkovacích plôch, ktoré zahŕňali na začiatok prípravné práce, zabezpečenie náradia a materiálu. Tento objekt bol doslova skúškou pre pracovníkov. Len pod dohľadom mentora p. Šimka mali zužitkovať doterajšie skúsenosti. Navrhli si konštrukciu parkoviska, zamerali uhly a výšky a zloženie podkladového lôžka pod betónovú zámkovú dlažbu. Pre urýchlenie prác, nakoľko mali nastať nové zmeny v dodržiavaní pandemických opatrení, sme využili pomoc starostu obce, ktorý nám pomohol s odkopom a presunom zeminy zapožičaným traktorom. Všetky ďalšie práce už boli realizované našim tímom samostatne, pod dohľadom majstra. „Parkovisko“ sme **9.10.** symbolicky **odovzdali** starostovi obce.

V období **od konca septembra** opäť prišli do platnosti prísne pandemické opatrenia, ktoré výrazne ovplyvnili našu činnosť. Rozdelili tím na viacero menších skupín tak, aby sa pracovníci nezoskupovali naraz na jednom priestore, preferovali sme prácu v exteriéri a dodržiavali sme prísne hygienické opatrenia. Súčasne sme sa skontaktovali s lokálnymi partnermi, obcami, školami s ponukou, že naši pracovníci sú pripravení pomôcť pri riešení pandemickej krízy.

Koncom septembra sme sa pustili i do opravy „**objektu kríž Cakov**“. Na tomto objekte sa pracovníci učili ako očistiť a zakonzervovať kamenný kríž a ako opraviť poškodené miesta a praskliny. Zo zvyškov materiálu (železný odpad z kríža v obci Král) vytvorili a osadili oplotenie.

**OBNOVME
GEMER**

Snažili sme sa takouto cestou naučiť pracovníkov, aby nevyhadzovali aj malý „odpad“, a že zvyšky sa dajú vždy efektívne využiť.

Druhá časť tímu súčasne, vzhľadom na pandemické opatrenia, pracovala na oprave „**objektu kríža v obci Lenartovce**“. Po dôkladnom odstránení starej zvetranej omietky sme zistili, že stĺp je zlomený, a tak sme museli kríž spevniť železnou armatúrou a nanovo z betónu odliať časti kríža. Celé teleso kríža sme omietli už novou technológiou a vymaľovali podľa požiadaviek farníkov, keďže sme aj v tomto projekte aktívne komunikovali s obyvateľmi.

V septembri sme rovnako začali i práce na „**objekte kríž – Štrkovec časť Krpec**.“ Vzhľadom však na nepriaznivé počasie pre mokré procesy sme stihli len vyčistiť okolie a vyčistiť tela kríža, odviezli sme vyrezaný nálet a odpadky na skládku obce.

Koncom októbra sme začali s prípravou náradia a materiálu pre „**objekt Janice - obecný úrad**“. Aj pri realizácii tohto objektu sa nám podarilo dodržiavať pandemické opatrenia, pracovníci trénovali na objekte v tímoch po 2 tak, aby nedošlo k prípadnej nákaze a prenosu vírusu. Aj na tomto objekte bolo potrebné dodržiavať tradičný postup pre opravu omietky. V tomto prípade išlo i oprava omietky na rákosie, čo bola pre našich pracovníkov nová skúsenosť. Odstránili poškodenú časť a nahradili ju novou. Vonkajšia časť budovy bola síce v minulosti už opravovaná, ale nesprávnym spôsobom. Naši pracovníci tak opravili poškodené štukové časti a nanovo vyrobili väčšinu štúk okolo okien a hlavného vstupu. Všetko prebiehalo pod dohľadom odborného pracovníka p. Ladislava Kókénya – školiteľa pre štukové práce. Výzdoba budovy (štuky) zhotovili podľa predlohy na starej fotografii. Tieto práce prebiehali z celého tohto projektu najdlhšie. Všetky ostatné práce boli už len využitím skúseností s predchádzajúcich objektov. **12.novembra** sme objekt **odovzdali** starostke obce Janice.

V mesiacoch november a december sme vzhľadom na pandemické opatrenia a súčasne nepriaznivé počasie realizovali naše práce podľa programu. Čiastočne sme pracovali na objekte v Rakytníku, kde sme v tímoch čistili okenné rámy a vnútorné drevené časti od starých náterov. V tímoch sme realizovali aj v sídle našej organizácie v objekte Král' položenie dlažby a obkladačiek, vymaľovanie objektu a upratali sme dvor, robili sme inštaláčne práce (osadenie WC, umývadlo, vodovod). A pod vedením mentora pána Šimka sme sa učili zalievať podlahové kúrenie.

Realizovali sme aj dva intenzívne vzdelávacie workshopy pod vedením p. Ladislava Kókénya: Workshop – reštaurátorstvo-klasické techniky (Lukovištia): teória, Workshop – ľudová architektúra (Veľké Teriakovce): praktické ukážky.

Súčasne, ako reakciu na pandemické opatrenia a potreby regiónu, sme pomáhali zvyšovať hygienické štandardy v komunitách. Opravili sme sociálne zariadenia **v obci Král'** – WC a príslušenstvo v dome kultúry. **V obci Gemer** – oprava WC a príslušenstva v materskej škôlke, **obec Gemerská Ves** – WC a príslušenstvo obecného úradu, **obec Blhovce** – WC a príslušenstvo v materskej škôlke, **obec Držkovce** – WC a príslušenstvo obecného úradu.

**OBNOVME
GEMER**

Všetky tieto práce sme vykonávali so zapojením pracovnej sily z MRK, z veľkej časti po pracovnej dobe a cez víkendy. Využívali sme hlavne obdobie keď nebolo možné sa zhromažďovať, takže boli úrady a škôlky uzavreté. Koordinátori komunikovali s jednotlivými starostami obcí a zabezpečovali jednotlivé vstupy na pracoviská tak, aby sme neporušovali nariadenia vlády.

2.3 Rozširovanie oblastí činností neziskovej organizácie Obnovme Gemer

V rámci nášho prijatého dokumentu Strategický plán pre prácu s rómskymi komunitami na Gemeri sa už v roku 2020 podarilo realizovať nasledovné aktivity:

- rozvoj aktivít v oblasti mapovania, zachovania a spropagovania rómskej kultúry na Gemeri:
- rozšírenie pôsobnosti na ďalšie okresy
- rozvoj našich aktivít smerujúcich k miestnemu obyvateľstvu:
- rozvoj sietí a spolupráce s ďalšími obcami v regióne:
- zhodnocovanie potenciálu organizácie v pomoci regiónu v boji proti COVIDu

Z Ministerstva kultúry SR sme získali finančnú podporu na realizáciu projektu s názvom „Obnovme rómske pamätihodnosti Gemera“. Projekt sa realizoval v rámci možností daných pandemickou situáciou COVID-19 v obsahu podľa pôvodne naplánovaných aktivít – Aktivita 1: mapovanie existujúcich prvkov kultúrneho dedičstva (najmä maďarsky hovoriacich) príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít na Gemeri; Aktivita 2: vytvorenie online platformy na prezentáciu výstupov a na prezentáciu kultúrneho dedičstva regiónu Gemer; Aktivita 4 Workshop s odborníkom zameraný na profesionalizáciu obnovy kultúrnych pamätihodností a Aktivita 4 : vytvorenie spoločenskej hry „Obnovme Gemer“, ktorá zábavnou formou prezentuje kultúrne dedičstvo MRK na Gemeri.

Aktivita 1 sa sústredila na mapovanie existujúcich prvkov kultúrneho dedičstva maďarsky-hovoriacich MRK na Gemeri a to najmä okrese Rimavská Sobota. Okrem pasportizácie boli vzhľadom na limity situácie uskutočnený etnografický výskum najmä vo vybraných lokalitách – Janice, Radnovce a Plešivec.

Súbežne sa realizovala i Aktivita 3 Workshop s odborníkmi a miestnou komunitou. Pod vedením L. Kökényá boli pracovníci z marginalizovanej rómskej komunity zaškolení v dvoch školeniach počas decembra 2020 v téme využívania a výroby pôvodných historických fasádnych omietkach a ich aplikácia pri obnove kultúrnych pamätihodností Gemera. Vzdelávanie sa týkalo aj vhodnosti materiálového a konštrukčného postupu pri špecifických objektoch vo verejnom priestore, ako sú sochy, či prícestné spomienkové kríže.

Aktivita 2, ktorá zahŕňala vytvorenie webového rozhrania, v ktorom je možné pridávať kultúrne pamätihodnosti s príbehom sa v rámci oklieštených možností realizuje – s dlhodobou udržateľnosťou - prostredníctvom sociálnych sietí a čiastočne webového rozhrania založenom na aplikácii Google Earth.

Poznatky získané z výskumu boli pretavené v rámci Aktivity 4 do zábavnej podoby spoločenskej hry „Obnovme Gemer“. Cieľom hry je byť najviac aktívny a úspešný v obnove

gemerských pamiatok. Počas priebehu hry sa hráč oboznamuje s obcami a lokalitami na Gemeri, ich špecifikách a hodnotách a architektonických skvostoch. Cieľom hry je poukázať i na hodnotu multinárodnostného odkazu a potreby integrácie pre aktívny spoločenský a ekonomický rozvoj tohoto regiónu. Spoločenská hra bude dokončená na jar 2021.

V rámci našich aktivít a vzniknutej pandemickej situácie sme požiadali o dotáciu na projekt „**Obnovme hygienu a chráňme sa proti COVID-u na Gemeri**“. Projekt bol zameraný na obnovu hygienického zázemia vo verejných budovách v Rimavskosobotskom a Revúckom okrese, za účelom zvýšenia odolnosti a pripravenosti voči COVID-u 19, v budovách využívaných prevažne cieľovou skupinou z MRK.

2.4 Pandemická situácia

V období **od konca septembra** opäť prišli do platnosti prísne pandemické opatrenia, ktoré výrazne ovplyvnili našu činnosť. Rozdelili tím na viacero menších skupín tak, aby sa pracovníci nezoskupovali naraz na jednom priestore, preferovali sme prácu v exteriéri a dodržiavali sme prísne hygienické opatrenia. Súčasne sme sa skontaktovali s lokálnymi partnermi, obcami, školami s ponukou, že naši pracovníci sú pripravení pomôcť pri riešení pandemickej krízy.

V rámci našich aktivít a vzniknutej pandemickej situácie sme požiadali o dotáciu na projekt **„Obnovme hygienu a chráňme sa proti COVID-u na Gemeri“**. Projekt bol zameraný na obnovu hygienického zázemia vo verejných budovách v Rimavskosobotskom a Revúckom okrese, za účelom zvýšenia kvality a dostupnosti hygienických štandardov.

3. Zhrnutie nášho roku 2020:

6 vytrénovaných pracovníkov – dlhodobo nezamestnaných uchádzačov z marginalizovaných komunit

31 opravených miestnych pamätihodností

4 opravené prícestné kríže

3 opravené a nové verejné priestory

10 opravených a vynovených hygienických zariadení

14 ďalších spoluprác s obcami Gemera

1 pripravený kataster gemerských pamiatok

1 pripravená nová spoločenská hra „Obnovme Gemer“

1 nová štúdia o stavebnom dedičstve rómskych komunitách na Gemeri

1 nový Strategický plán pre prácu s rómskymi komunitami na Gemeri

Výročnú správu vypracoval:
Anton Fabo
riaditeľ Obnovme Gemer, n.o.

.....

Za Správnu radu:
Katarína Smatanová
predseda Správnej rady

.....

Revízor:
Vladimír Horváth
revízor

.....

V Rakytíniku 09.06.2020

Prílohy:
Príloha č. 1: Ročná účtovná závierka
- Súvaha, výsledovka
- Výkaz ziskov a strát